

PAMin lausunto alkoholilain muuttamisesta

Lyhyesti

- PAM ehdottaa, että alkoholia kuljettavien henkilöiden tulisi aina olla työsuhteessa. Se varmistaisi toimivan valvonnan, sosiaalisen ja taloudellisen suojan sekä alkoholi-, verotus- ja työlainsäädännön velvoitteiden toteutumista.
- Esitys rajat ylittävistä etämyynnistä on riski Alkon monopoliasemalle.
- PAM katsoo, että esitykseen olisi lisättävä etämyynnin kieltä yli 8,0/5,5 tilavuusprosenttisille alkoholijuomille.
- Esitys heikentää mahdollisuuksia alkoholivalvontaan, etenkin kun siitä on poistettu vaatimus ostajan iän todennettavasta tarkastamisesta.
- Talousvaliokunnan esitys Alkon aukioloaikojen pidentämiseksi ei ole toimiva ratkaisu.

Työturvallisuus

- Alkoholin luovuttamistilanne asiakkaalle kotiinkuljetuksen yhteydessä aiheuttaa työntekijälle selkeän työturvallisuusriskin.
- Paikalla ei ole työtovereita, valvontakameroita tai vartijoita. Alkoholia luovuttava työntekijä on täysin potentiaalisesti arvaamattoman tilanteen armoilla. Myös väkivallan uhka on ilmeinen.
- Toimeksiantosuhteiset lähetit erityinen haaste. Alustayhtiöllä ei ole työnantajavelvoitteita lähettejä kohtaan, kuten velvollisuutta huolehtia työn terveellisestä ja turvallisesta suorittamisesta.

Merkittävien työturvallisuusriskien vuoksi PAM ehdottaa, että alkoholia kuljettavien henkilöiden tulisi aina olla työsuhteessa.

- Jos työntekijä olisi aina työsuhteessa toimitusluvan haltijaan, olisi hänellä työnantajan ja työterveyshuollon koulutus ja tuki mukanaan.
- Koska KHO on tuoreessa päätöksessään (KHO:2025:41) todennut ruokapalvelulähettiläiden olevan yrittäjien sijaan työntekijöitä, vaatimus työsuhteesta alkoholin toimittamisessa on entistäkin perustellumpi.

Rajat ylittävä etämyynti ja Alkon asema

- Esitys mahdollistaa nykyään Alkon monopoliin kuuluvien tuotteiden, ml. väkevien, tilaamisen Euroopasta kotiovelle.
- Lausuntokierroksella olleessa versiossa lain vaikutusarvioissa todettiin tämän heikentävän Alkon monopoliaseman ylläpitoa.
- Lisäksi aiemman luonnoksen vaikutusarvioissa todettiin, että voisi olla pitkäjänteisesti vaikeaa ylläpitää järjestelmää, jossa suomalaisilla ja ulkomaisilla toimijoilla on eri oikeudet.
- PAM katsoo, että em. vaikutusarviot ovat edelleen pätevä kuvaus tilanteesta ja lain vaikutuksista.
- Esitys luo myös kannusteen siirtää suomalainen yritys toiseen EU-maahan, jotta vähittäismyyntirajan ylittävien juomien myynti kotimaan kuluttajalle mahdollistuu.

PAM katsoo, että esitykseen olisi lisättävä etämyynnin kieltö yli 8,0/5,5 tilavuusprosenttisille alkoholijuomille.

→ EUTI on useaan otteeseen katsonut, että rajoitukset alkoholiin liittyvään liiketoiminnan voidaan sallia, jos ne perustellaan SEUT 36 artiklan mukaisesti kansanterveyden tai yleisen järjestyksen suojelulla.

” Hallitus ei muuta Alkon
kansanterveydellistä
tehtävää ja asemaa.

Alkoholivalvonta heikkenee

- PAM on huolissaan siitä, että esityksestä on lausuntopalautteen perusteella poistettu vaade vastaanottajan iän todennettavasta tarkistamisesta.
- Poistettu vaatimus vaikeuttaisi alaikäisten ostoyrityksiä ja ehkäisisi alkoholin luovuttamista alaikäisille.
- Henkilöllisyyden tarkistaminen muuttaisi myös luovutustilannetta lähetin ja työntekijän näkökulmasta turvallisemmaksi ja antaisi tälle selkeämpää juridista selkänöjaa, jos esimerkiksi kohteen iän arvioiminen on epäselvää.

Alkoholivalvonta ja alustayhtiöt

- Alustayhtiöllä ei ole toimeksiantosuhteessa työskenteleviin lähetteihin työnjohto-oikeutta, kuten oikeutta kieltää heitä käyttämästä sijaisia.
- Käytännössä alkoholitoimituksia voisi siis hoitaa toimeksiantosuhteessa alustayhtiöön olevan lähetin palkkaama työntekijä tai alihankkija, joista alustayhtiöllä toimitusluvan haltijana ei olisi automaattisesti velvollisuutta hankkia eikä oikeutta saada tietoa.
- Tämä heikentäisi entisestään sekä alustayhtiön että viranomaisen mahdollisuuksia valvoa toimituksia, puuttua palkkaukseen ja hyväksikäyttöön.
- Sijaisten käyttö asettaisi koko kuljetusketjun sääntelyn ulkopuolelle, jolloin valvonta ei kohdistuisi lain edellyttämiin henkilöihin.
- Lähetin omia kannusteita huolehtia valvonnasta heikentää se, että negatiivinen asiakaspalaute voi heikentää hänen mahdollisuuksiaan saada toimeksiantoja jatkossa.

Sijaisten käytön tuomat erityisongelmat

- Toimeksiantosuhteessa oleva mahdollisuus käyttää sijaista asettaa koko kuljetusketjun sääntelyn ulkopuolelle.
- Sijaisten käyttö johtaa siihen, että valvonta ei kohdistu lain edellyttämiin henkilöihin
- Sijaisten käyttö jättää työnteon näkymättömäksi ja vaikeuttaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua palkkaukseen ja hyväksikäyttöön

Alkon aukioloajat

- PAM ei pidä talousvaliokunnan esitystä aukioloajoista alkoholipoliittisesti järkevänä.
- On ristiriitaista, että hallitus heikentäisi ensin omilla toimillaan Alkon asemaa ja yrittäisi sitten paikkailla virhettä pidentämällä aukioloaikoja. Samalla myös Alkon työntekijöiden asema heikkenee ja Alkon houkuttelevuus työnantajana kärsii.
- Alkoholimyynnin vapauttaminen on jo nyt heikentänyt Alkon liiketoimintamahdollisuuksia ja myymälöitä on jouduttu sulkemaan sekä aukioloaikoja supistamaan.
- Kokonaismyynti ei alkoholimyynnin vapauttamisen myötä todennäköisesti kasva kuin korkeintaan rajoitetusti tietyillä alueilla. Sen sijaan sunnuntaityö ja arkipyhät lisäävät työnantajan kustannuksia tilanteessa, jossa myyntikatteen kasvaminen on epävarmaa.
- Ennen kaikkea aukiolojen laajentaminen lisää alkoholin saatavuutta ja on näin selvässä ristiriidassa sekä alkoholilain 1 §:n että 23 §:n kanssa. Tämä aiheuttaa jälleen uuden riskin Alkon monopoliasemalle.

Kiitos!

@pamliitto